

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

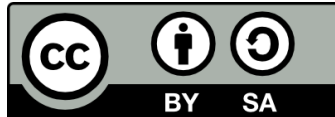
Καθηγητής Αλέξανδρος Αλεξανδράκης

ΣΕΡΡΕΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015

Άδειες Χρήσης

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons. Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Το έργο αυτό αδειοδοτείται από την Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνές Άδεια. Για να δείτε ένα αντίγραφο της άδειας αυτής, επισκεφτείτε <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.el>.

Χρηματοδότηση

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.

Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Προηγμένες Υπηρεσίες Τηλεκπαίδευσης στο Τ.Ε.Ι. Σερρών

Το εκπαιδευτικό υλικό που ακολουθεί αναπτύχθηκε στα πλαίσια του έργου «Προηγμένες Υπηρεσίες Τηλεκπαίδευσης στο Τ.Ε.Ι. Σερρών», του Μέτρου «Εισαγωγή και Αξιοποίηση των νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος **Κοινωνία της Πληροφορίας**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (75%)
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ (25%)

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

- Το εκπαιδευτικό υλικό βασίζεται στο εγκεκριμένο από το **ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ** περίγραμμα του μαθήματος **ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ**
- Συντάκτης: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ**

Αντικείμενο & θεματικά πεδία της Μακροοικονομικής

Η ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ασχολείται με τη συμπεριφορά και τα προβλήματα της οικονομίας σαν σύνολο. Αντικείμενο μελέτης της μακροοικονομικής αποτελούν θέματα όπως: Συνολικό εισόδημα, συνολική κατανάλωση, συνολική απασχόληση και το γενικό επίπεδο των τιμών κλπ.

Κύρια Μακροοικονομικά Θέματα

- Τί κάνει τα οικονομούντα άτομα ή κράτη να είναι πλούσια ή φτωχά
- Γιατί μερικές χώρες αναπτύσσονται γρηγορότερα από άλλες
- Γιατί η ανεργία είναι υψηλότερη στις βιομηχανικές χώρες
- Ποιές πολιτικές χρειάζονται για μείωση της ανεργίας
- Τι προκαλεί τον πληθωρισμό
- Τι συμβαίνει με το έλλειμμα ή το πλεόνασμα του ισοζυγίου πληρωμών
- Πώς επενεργούν τα δημοσιονομικά ή νομισματικά μέτρα σε μια οικονομία

Στόχοι της οικονομικής πολιτικής

- A. Η πλήρης απασχόληση των παραγωγικών συντελεστών
- B. Η σταθερότητα των τιμών
- Γ. Η οικονομική ανάπτυξη
- Δ. Το ισοζύγιο πληρωμών

Ποιός ο ρόλος των Εθνικών Λογαριασμών

Μετρούν τη συνολική αξία της παραγωγής σε μια οικονομία

Αναλυτικότερα:

- Την προέλευση του παραγόμενου προϊόντος σε κάθε τομέα της οικονομίας
- Την κατανομή του παραγόμενου προϊόντος (ιδιωτικός-δημόσιος, εγχώρια και αλλοδαπή οικονομία)
- Δίνουν τη δυνατότητα σύγκρισης της συμπεριφοράς της οικονομίας σε διαφορετικές χρονικές περιόδους
- Δίνουν τη δυνατότητα λήψης μέτρων οικονομικής πολιτικής

Ονομαστικό και Πραγματικό Α.Ε.Π

Το ονομαστικό Α.Ε.Π μετρά την αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε δεδομένη χρονική στιγμή. Το πραγματικό Α.Ε.Π μετρά την αγοραστική δύναμη των εισοδημάτων που διατίθενται για αγαθά και υπηρεσίες, δηλ. την ποσότητα παραγωγής σε σταθερές χ.μ. (ήτοι το ονομαστικό Α.Ε.Π αποπληθωρισμένο)

Μέθοδοι μέτρησης του Α.Ε.Π

- A. Μέθοδος του προϊόντος. Προσθέτουμε την προστιθέμενη αξία όλων των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην οικονομία
- B. Μέθοδος των δαπανών. Προσθέτουμε την χρηματική αξία όλων των δαπανών, που συντελούνται στην οικονομία
- Γ. Μέθοδος του εισοδήματος. Προσθέτουμε όλα τα εισοδήματα των νοικοκυριών, που αποκτούνται κατά την διάρκεια παραγωγής των αγαθών και των υπηρεσιών

Συμβολικές σχέσεις υπολογισμού του Α.Ε.Π.

Μέθοδος δαπανών

$$\text{GNP} = C + I_g + G + (X - M)$$

όπου

GNP = ακαθάριστο εθνικό προϊόν

C = κατανάλωση ιδιωτική

I_g = ακαθάριστες επενδύσεις

G = δημόσιες δαπάνες

$(X - M)$ = καθαρές εξαγωγές

X = εξαγωγές

M = εισαγωγές

Μέθοδος εισοδημάτων

$GNP = W + R + IN + P + P_u + T_p + D + T_e$ όπου

W = μισθοί και ημερομίσθια

R = ενοίκια

IN = τόκοι

P = κέρδη επιχειρήσεων

P_u = αδιανέμητα κέρδη Α.Ε

T_p = φόροι κερδών Α.Ε

D = Αποσβέσεις

T_e = έμμεσοι φόροι

Άλλες μακροοικονομικές σχέσεις

$$I_g = I_n + D$$

$$NNP = GNP - D$$

$$NI = NNP - T_\epsilon$$

$$PI = NI - P_u - T_p + F$$

$$DI = PI - T_\alpha$$

όπου

NNP = καθαρό εθνικό προϊόν

NI = εθνικό εισόδημα

PI = προσωπικό εισόδημα

P_u = αδιανέμητα κέρδη Α.Ε

T_p = φόροι κερδών Α.Ε

F = μεταβιβαστικές πληρωμές

DI = διαθέσιμο εισόδημα

T_α = φόροι εισοδήματος
προσώπων (άμεσοι φόροι)

Ορισμοί μακροοικονομικών εννοιών

Εθνικό Προϊόν είναι η συνολική ροή αγαθών και υπηρεσιών μιας οικονομίας που παράγονται στη διάρκεια ενός έτους (σε χ.μ)

Εγχώριο Προϊόν είναι το προϊόν που παράγεται στα όρια της γεωγραφικής επικράτειας μιας χώρας

Εθνικό Προϊόν = Εγχώριο Προϊόν ± καθαρό εισόδημα από το Εξωτερικό.

Καθαρό Εθνικό Προϊόν = Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν - Αποσβέσεις

Κατά κεφαλή Εισόδημα = $\frac{\text{Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα}}{\text{Πληθυσμός της χώρας}}$

Ατέλειες στη μέτρηση του Α.Ε.Π

A. Δεν περιλαμβάνονται σ' αυτό

- 1^{ον} Οι υπηρεσίες που παρέχονται για αυτοκατανάλωση π.χ. Μαγείρεμα
- 2^{ον} Οι υπηρεσίες των διαρκών καταναλωτικών αγαθών π.χ αυτοκίνητα που χρησιμοποιούνται από μέλη της οικογένειας
- 3^{ον} Συναλλαγές στο πλαίσιο της «παραοικονομίας» π.χ. Λαθρεμπόριο

B. Θα έπρεπε να περιλαμβάνονται σε αυτό.

Υπηρεσίες που προκαλούν αρνητική χρησιμότητα π.χ η μόλυνση και ρύπανση του περιβάλλοντος

Παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση (C)

---

1. Το διαθέσιμο εισόδημα. Υπάρχει θετική συσχέτιση
2. Αποθέματα πλούτου (π.χ. ομολογίες, μετοχές, ακίνητα)
3. Οι προσδοκίες για τη μεταβολή του μελλοντικού επιπέδου τιμών
4. Η διανομή του εισοδήματος (πιστωτική πολιτική του κράτους)
5. Το επιτόκιο της αγοράς (θετική και αρνητική συσχέτιση)
6. Η φορολογία και οι δαπάνες του δημοσίου

Συναρτήσεις Κατανάλωσης-Αποταμίευσης και ροπές

Η συνάρτηση κατανάλωσης γραμμικής μορφής

$$C = \alpha + \beta \cdot Y \text{ όπου:}$$

α = αυτόνομη κατανάλωση

β = οριακή ροπή προς κατανάλωση

Η συνάρτηση αποταμίευσης γραμμικής μορφής

$$S = -\alpha + (1 - \beta) \cdot Y \text{ όπου:}$$

$-\alpha$ = αρνητική αυτόνομη αποταμίευση

$(1 - \beta)$ = οριακή ροπή προς αποταμίευση

Εξάγεται ότι $MPC + MPS = 1$

Ορισμοί μέσης (APC) και οριακής ροπής προς κατανάλωση (MPC)

Η μέση ροπή προς κατανάλωση (APC) για κάθε επίπεδο εισοδήματος είναι ίση με την κλίση της ευθείας, που ενώνει την αρχή των αξόνων με το σημείο της γραμμής κατανάλωσης που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο εισόδημα.

Η οριακή ροπή προς κατανάλωση (MPC) σε ένα δεδομένο ύψος εισοδήματος είναι ίση με την κλίση της γραμμής κατανάλωσης στο σχετικό σημείο

Σχέσεις οριακών και μέσων ροπών κατανάλωσης και αποταμίευσης

□ $MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y}$ όπου MPC= οριακή ροπή προς κατανάλωση
 $\Delta C, \Delta Y =$ μεταβολές στην κατανάλωση και εισόδημα

□ $MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$ όπου MPS= οριακή ροπή προς αποταμίευση
 $\Delta S, \Delta Y =$ μεταβολές στην αποταμίευση και εισόδημα

□ $APC = \frac{C}{Y}$ όπου APC= μέση ροπή προς κατανάλωση

□ $APS = \frac{S}{Y}$ όπου APS= μέση ροπή προς αποταμίευση

□ $\frac{\Delta C}{\Delta Y} + \frac{\Delta S}{\Delta Y} = 1$ ή $MPC + MPS = 1$ και $\frac{C}{Y} + \frac{S}{Y} = 1$ ή $APC + APS = 1$

Το φαινόμενο του παραδόξου της φειδούς

Κεϋνσιανή προσέγγιση: Η S χαρακτηρίζεται ως διαρροή από το οικονομικό σύστημα. Άρα $\uparrow S \leftrightarrow \downarrow C \leftrightarrow \downarrow$ Συνολικής Ζήτησης $\leftrightarrow \downarrow$ Παραγωγής $\leftrightarrow \downarrow$ Απασχόλησης $\leftrightarrow$ εκ νέου $\downarrow$ της Συνολικής Ζήτησης. Άρα ένας ατέρμον κύκλος Ύφεσης

Κλασική προσέγγιση: Η S θεωρείται αρετή και αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη της οικονομίας

Εξήγηση του φαινομένου της φειδούς

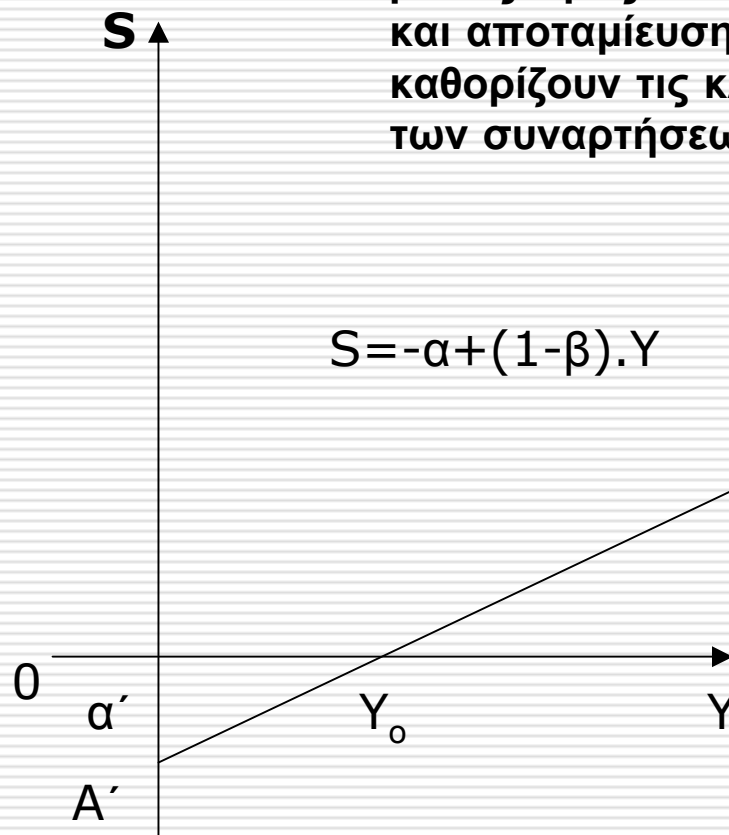
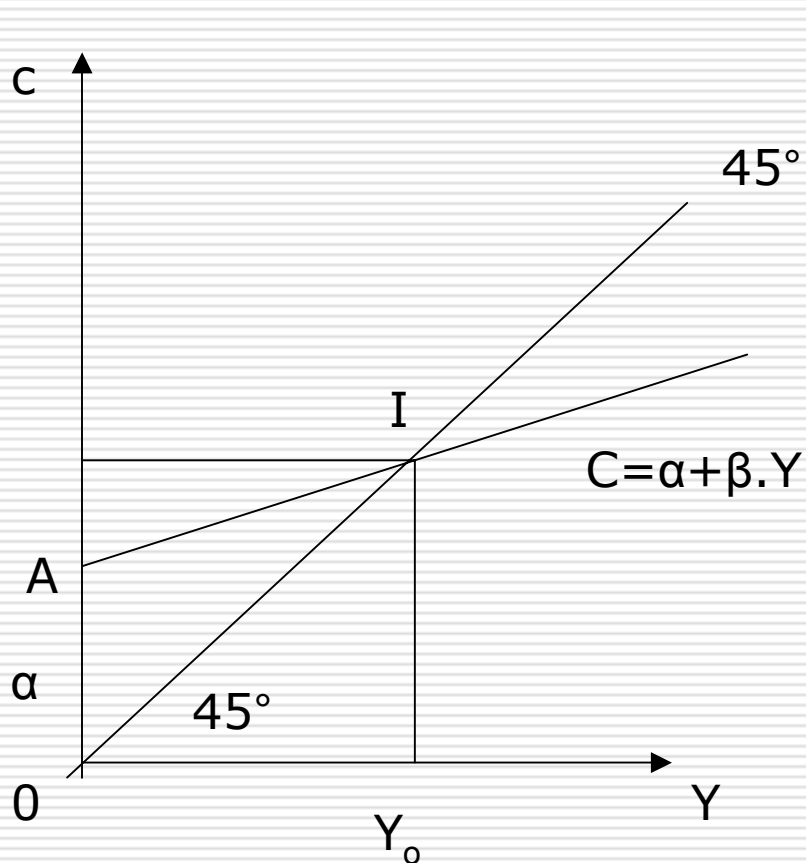
Η κλασική σκέψη πιστεύει ότι οι οικονομικές πράξεις που ωφελούν το άτομο, ωφελούν και την οικονομία ως Σύνολο.

Η κεϋνσιανή σκέψη πιστεύει το αντίθετο, δηλ. Ενώ η S είναι ωφέλιμη για το άτομο, δεν θα συμβεί το ίδιο αν παράλληλα όλα τα οικονομούντα άτομα αυξήσουν τις αποταμιεύσεις γιατί $\uparrow S \Leftrightarrow \downarrow C \Leftrightarrow \downarrow Z \Leftrightarrow \downarrow Y \Leftrightarrow \downarrow S$

Άρα αποτρέπουν τα άτομα να ενισχύσουν την αποταμίευση

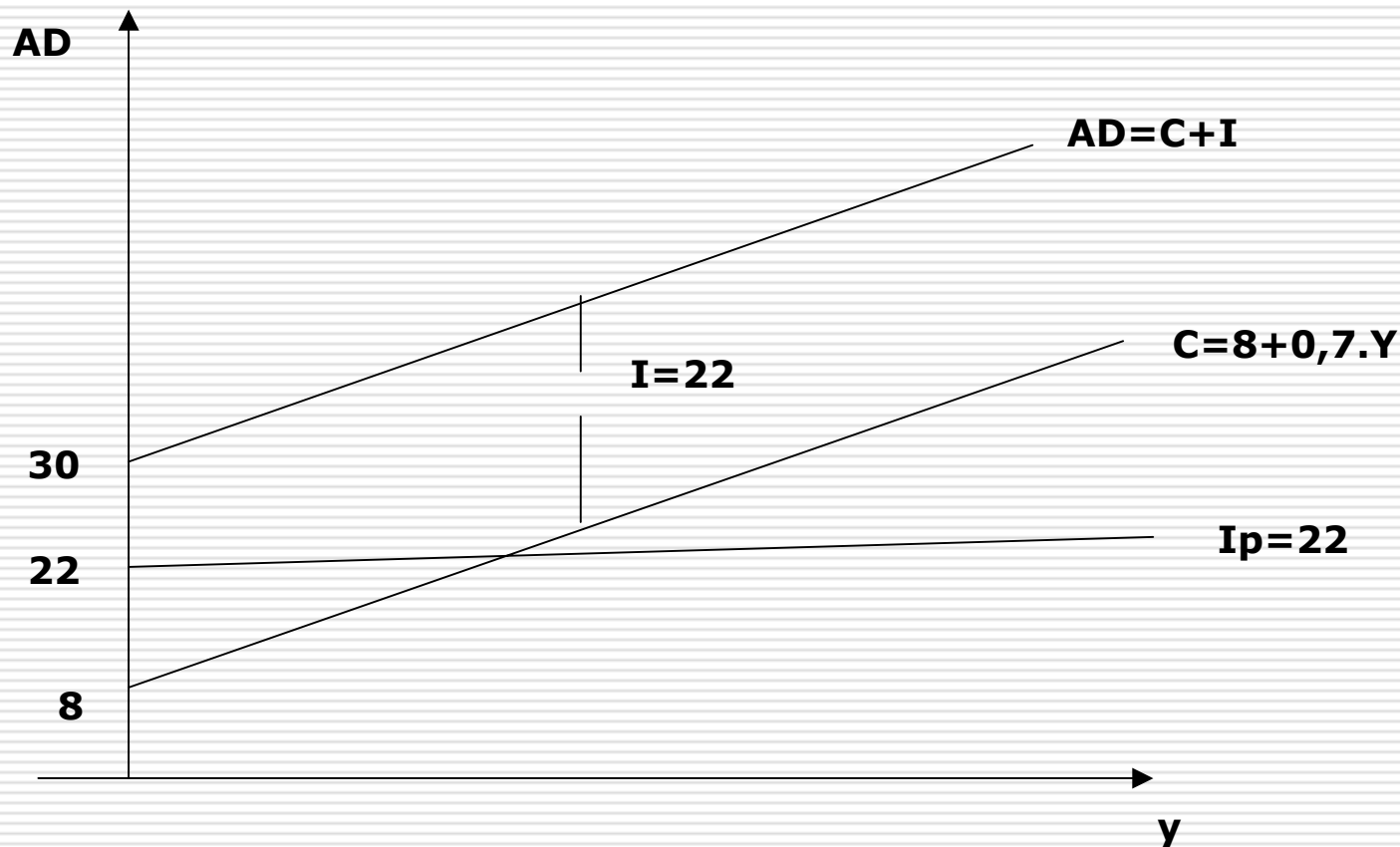
Γραφικές παραστάσεις Κατανάλωσης-Αποταμίευσης

*το β και $(1-\beta)$ είναι οι αντίστοιχες οριακές ροπές προς κατανάλωση και αποταμίευση και καθορίζουν τις κλίσεις των συναρτήσεων C, S

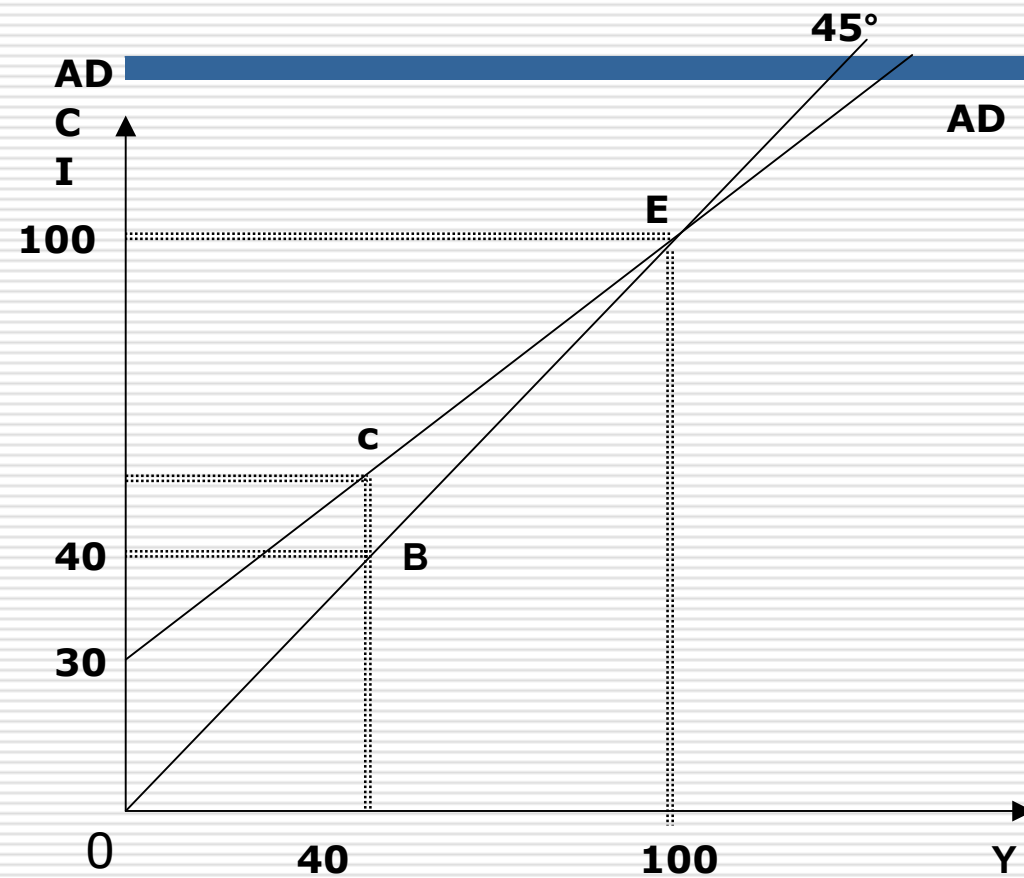

Συνολική ζήτηση

Η συνολική ζήτηση αποτελείται από το ποσό που σχεδιάζουν να καταναλώσουν τα νοικοκυριά + το ποσό που σχεδιάζουν να δαπανήσουν για επενδύσεις οι επιχειρήσεις

Προϊόν Ισορροπίας

1^{ov}) Για $Y=40$ (προσφορά) η $AD=C+I \leftrightarrow AD=8+0,7 \cdot (40)+22$
 $\leftrightarrow AD=58$, οπότε υπάρχει υπερβάλλουσα ζήτηση

2^{ov}) Για $Y=100$ η ζήτηση διαμορφώνεται σε $AD=8+0,7(100)+22 \leftrightarrow AD=100$, οπότε έχουμε ισορροπία

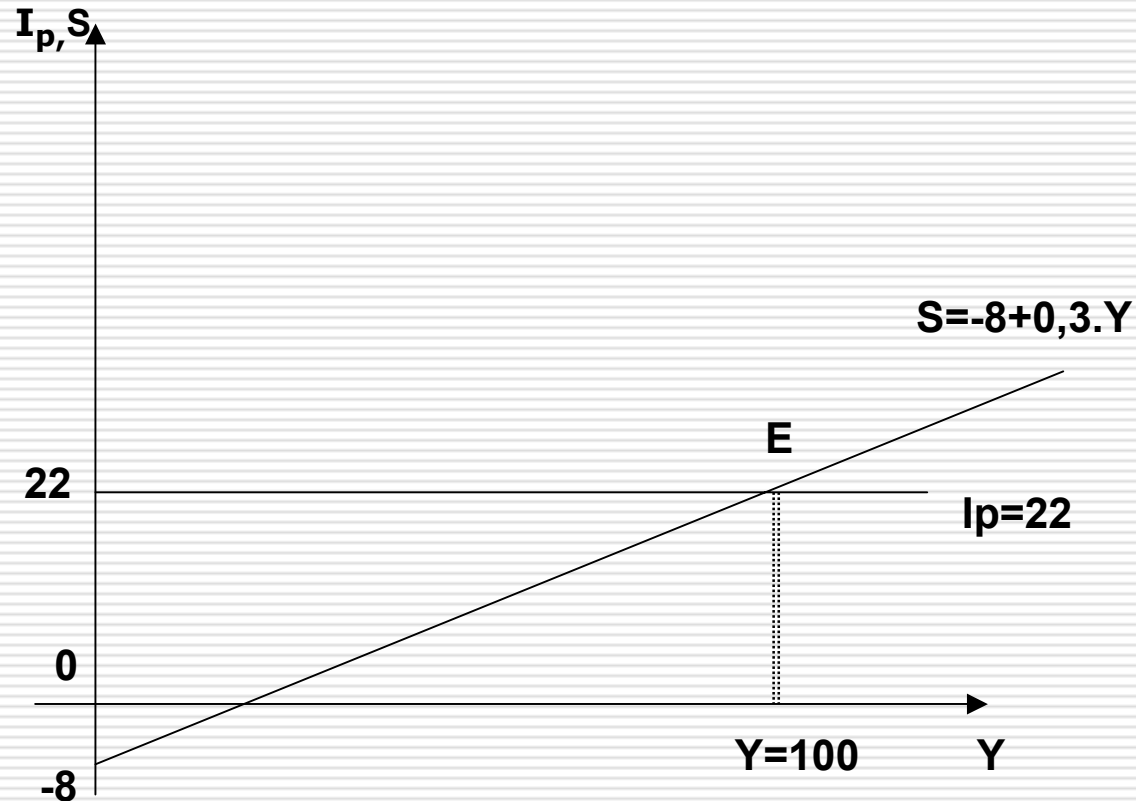

Συνολική Ζήτηση και προσφορά του προϊόντος

Y	I_p	$C=8+0,7Y$	$AD=C+I_p$	$Y-AD$	<u>Μη προγραμματισμένα αποθέματα</u>	<u>Προϊόν</u>
30	22	29	51	-21	Μείωση	Αύξηση
80	22	64	86	-6	Μείωση	Αύξηση
100	22	78	100	0	Μηδέν	Σταθερό
120	22	92	114	+6	Αύξηση	Πτώση

* Όταν το $Y < Y_{\text{ισορροπίας}}$, οι επιχειρήσεις έχουν κίνητρο να αυξήσουν την παραγωγή τους. Όταν $Y > Y_{\text{ισορροπίας}}$, οι επιχειρήσεις έχουν κίνητρο να μειώσουν την παραγωγή τους

Άλλη προσέγγιση ισορροπίας: Προγραμματισμένη αποταμίευση=Προγραμματισμένη επένδυση

Αν $C = 8 + 0,7.Y$ τότε
 $S = -8 + 0,3.Y$ και
 $I_p = 22$

Για $Y = 100$ προκύπτει
 $S = -8 + 0,3(100) \leftrightarrow$
 $S = 22$ άρα $I_p = S = 22$

Πολλαπλασιαστής

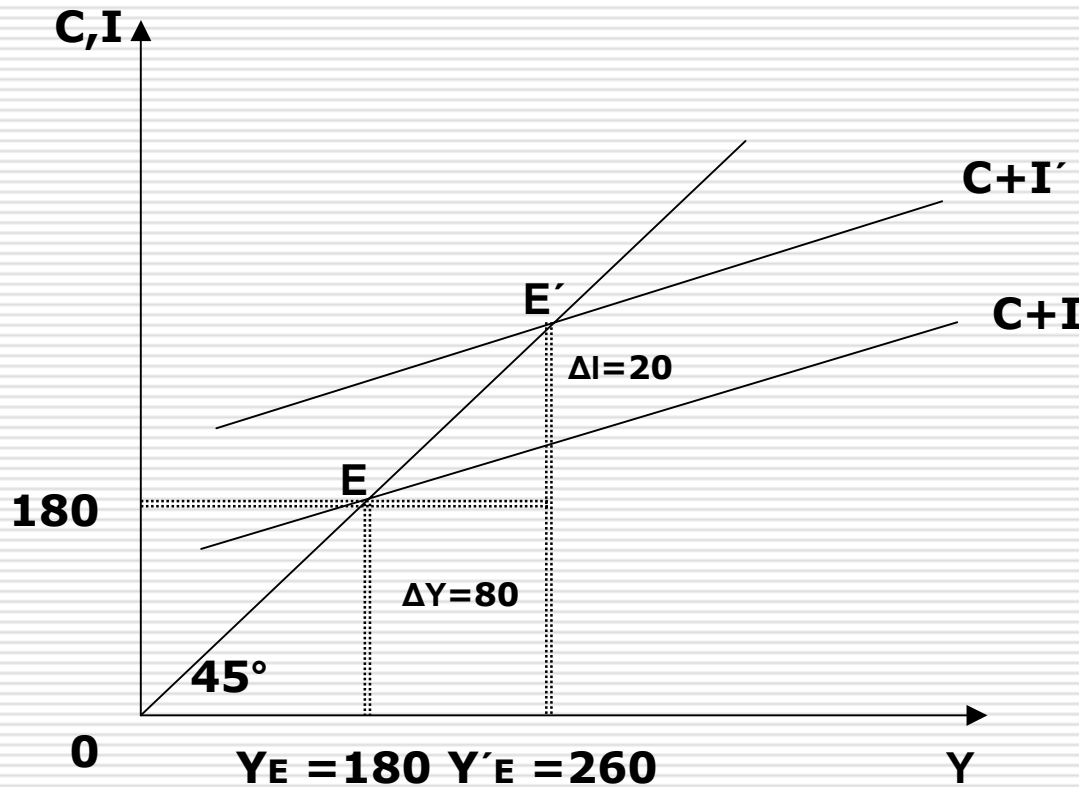
- Ο πολλαπλασιαστής (k) μας δείχνει πόσο μεταβάλλεται το προϊόν, όταν υπάρχει μια μετατόπιση της συνολικής ζήτησης.
- Ο Πολλαπλασιαστής $k > 1$, αφού κάθε δεδομένη μεταβολή της αυτόνομης ζήτησης ενεργοποιεί περαιτέρω μεταβολές της καταναλωτικής ζήτησης.
- Ο k εξαρτάται από την οριακή ροπή προς κατανάλωση, ισχύει

$$\uparrow \downarrow MPC \Leftrightarrow \uparrow \downarrow k$$

$$K = \frac{1}{1-MPC} \text{ οπότε αν } MPC=0,7 \text{ τότε } K = \frac{1}{1-0,7} = \frac{1}{0,3} = 3,33 \text{ ή}$$

$$K = \frac{1}{MPS} = \frac{1}{0,3} = 3,33$$

Γραφική παράσταση του πολλαπλασιαστή

Έστω $MPC = 3/4$
 E = αρχική κατάσταση ισορροπίας εισοδήματος.
 Έστω ότι έχουμε μια αύξηση των επενδύσεων κατά 20, $\Delta I = 20$. Αυτή η αύξηση επιφέρει τετραπλάσια αύξηση στο εισόδημα (από $Y_E = 180$, $Y'_E = 260$) γιατί ο πολλαπλασιαστής είναι 4 αφού

$$K = \frac{1}{1-MPC} = \frac{1}{1-3/4} = \frac{1}{1/4} = 4$$

Δημοσιονομική πολιτική

Είναι μέρος της οικονομικής πολιτικής δια μέσου της οποίας η κυβέρνηση στοχεύει να επηρεάσει το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας με τη βοήθεια περισσότερο άμεσων μέτρων ελέγχου όπως, η φορολογία και οι δημόσιες δαπάνες

Τρία ζητήματα της δημοσιονομικής πολιτικής

- Σταθεροποιητική πολιτική = Ενέργειες με τις οποίες η κυβέρνηση προσπαθεί να διατηρεί το προϊόν κοντά στο επίπεδο πλήρους απασχόλησης
- Το έλλειμμα του προϋπολογισμού = με τις δαπάνες του δημοσίου τομέα που δεν καλύπτονται από τα έσοδα του
- Το δημόσιο χρέος = είναι το απόθεμα του ανεξόφλητου κυβερνητικού χρέους

Τα μέσα άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα στην άσκηση οικονομικής πολιτικής, δια μέσου κρατικών δαπανών. Για την χρηματοδότηση αυτών το κράτος κάνει χρήση εσόδων, τα οποία προέρχονται τόσο από την φορολογία των φυσικών ή νομικών προσώπων ή καταφεύγει σε δανεισμό ή άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας

Οι δημόσιες δαπάνες γίνονται από τους δημόσιους φορείς:

- α) την Κεντρική Διοίκηση (άμυνα, εκπαίδευση, υγεία, δικαιοσύνη, διοίκηση)
- β) την Τοπική Αυτοδιοίκηση (εξαρτάται από το βαθμό αποκέντρωσης)
- γ) τα Ν.Π.Δ.Δ. π.χ Οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης

Οι Δημ.Δαπάνες διακρίνονται σε:

- A) Παραγωγικές Δαπάνες π.χ. Μισθοί Δημοσίων Υπαλλήλων
  - A1. Καταναλωτικές Δαπάνες
  - A2. Δαπάνες Δημοσίων Επενδύσεων π.χ. Σχολικά κτίρια
- B) Μεταβιβαστικές Δαπάνες π.χ. Επιδόματα, συντάξεις, επιδοτήσεις τιμών, πληρωμή τόκων του Δημόσιου Χρέους

ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

Α. Κριτήριο η φορολογική Βάση

α) Φόροι εισοδήματος (άμεσοι φόροι)

- Φυσικών Προσώπων
- Νομικών Προσώπων

β) Φόροι κατανάλωσης (έμμεσοι φόροι)

- Γενικοί (Φ.Π.Α)
- Ειδικοί

γ) Φόροι περιουσίας

- Γενικοί
- Ειδικοί (Φόροι κληρονομιάς)

ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

β. Κριτήριο ο φορολογικός συντελεστής

α) Μέσος φορολογικός συντελεστής

β) Οριακός φορολογικός συντελεστής (σε κλιμάκια)

γ) Προοδευτικός φορολογικός συντελεστής

γ1. Αναλογική φορολογία

γ2. Αντίστροφη προοδευτική φορολογία

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Α. Πλεονασματικός προϋπολογισμός

Β. Ελλειμματικός προϋπολογισμός

Γ. Ισοσκελισμένος προϋπολογισμός

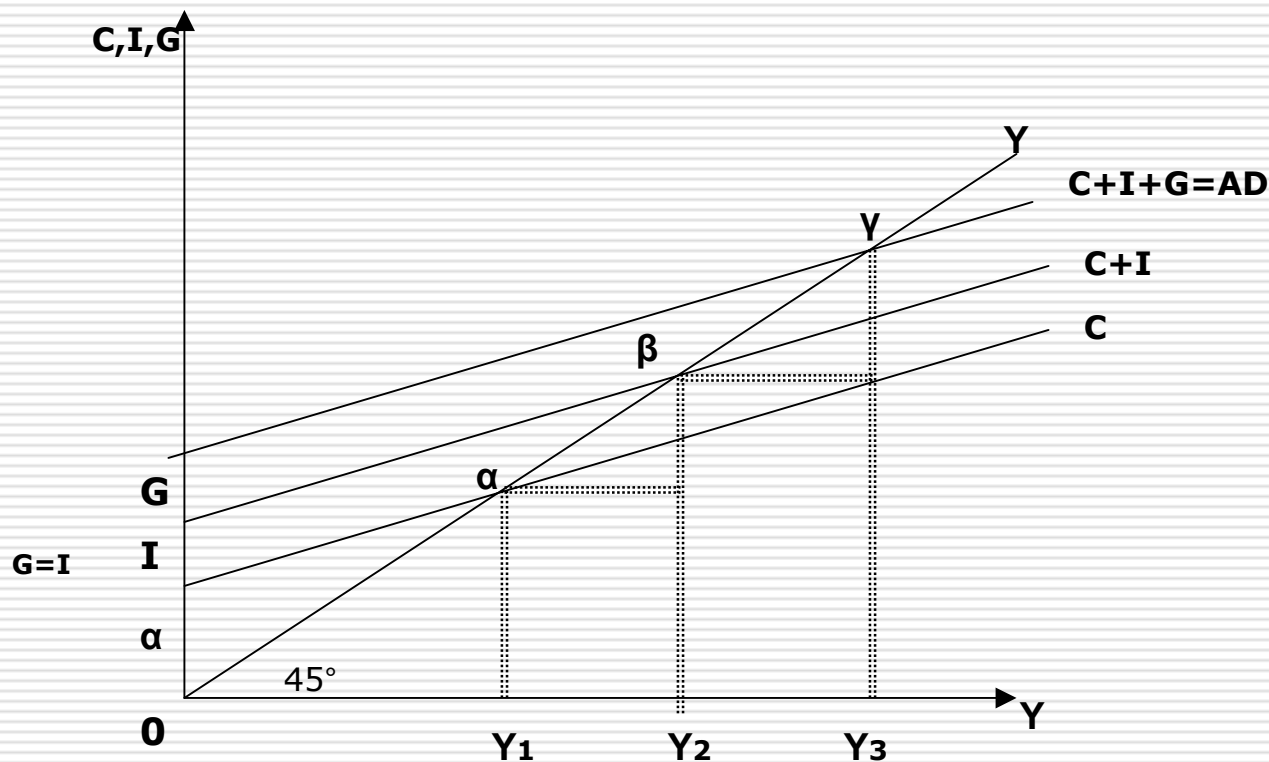
* Από πλευράς Οικονομικής Πολιτικής ο ελλειμματικός προϋπολογισμός κατά κανόνα ενδείκνυται, όταν η χώρα βρίσκεται σε οικονομική ύφεση και έχει ανάγκη τόνωσης της ζήτησης

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

---

1. Τακτικός προϋπολογισμός
2. Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων
3. Ειδικός Λογαριασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

$$AD=C+I+G.$$

Οι κρατικές δαπάνες έχουν διασταλτικές επιδράσεις πάνω στο Y , όπως και οι ιδιωτικές δαπάνες. Σε περίπτωση μείωσης των Δημοσίων Δαπανών (G) θα έχουμε συσταλτικές επιδράσεις πάνω στο Y

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

(συνέχεια προηγούμενης διαφάνειας)

Στο σημείο α αρχικά η οικονομία ισορροπεί χωρίς επενδύσεις. Στη συνέχεια η προσθήκη επενδύσεων προκαλούν μέσω του πολλαπλασιαστή $K_1 \uparrow Y = Y_1 Y_2$

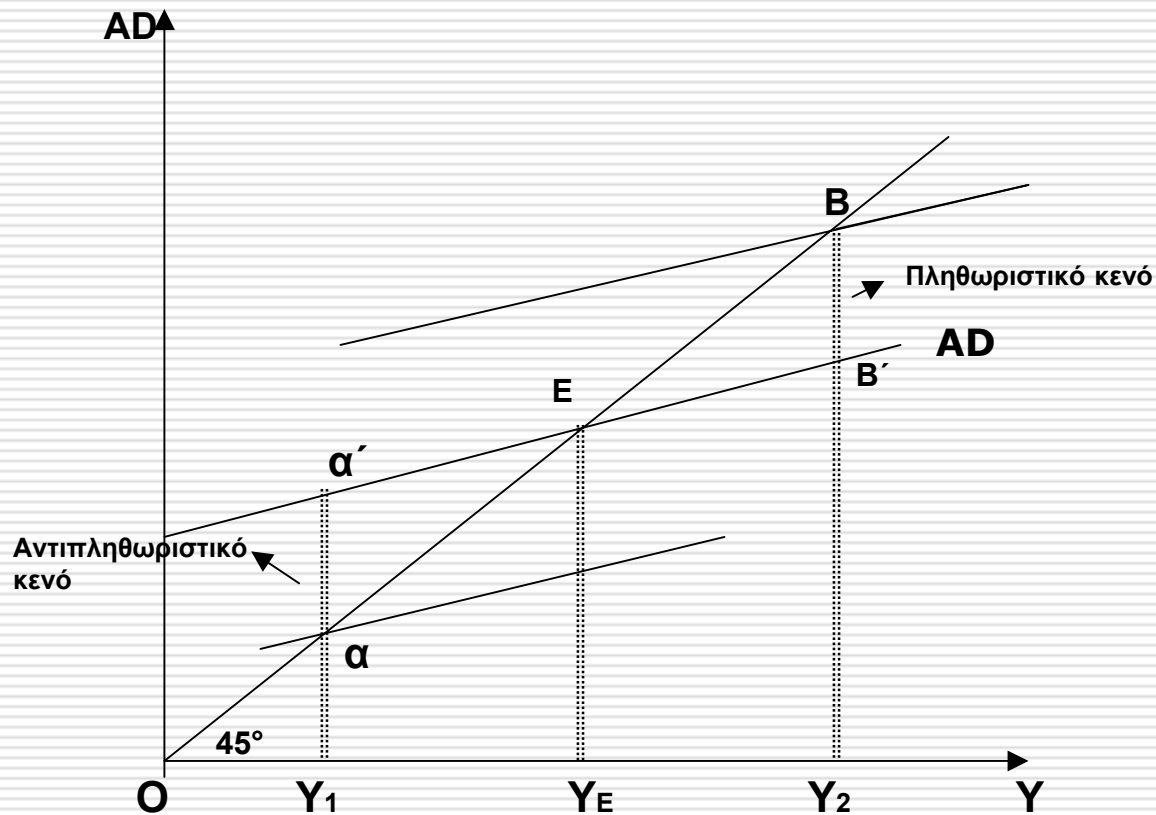
Αν προσθέσουμε και κρατικές δαπάνες (G) στη συνάρτηση συνολικής ζήτησης AD όπου $G=I$ τότε θα έχουμε $\uparrow Y = Y_2 Y_3 = Y_1 Y_2$

Άρα οι Δημόσιες Δαπάνες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως όργανο οικονομικής πολιτικής $\uparrow G \Rightarrow$ διασταλτικές επιδράσεις

$\downarrow G \Rightarrow$ συσταλτικές επιδράσεις

Οπότε σε περίοδο ανεργίας το κράτος ασκεί διασταλτική οικονομική πολιτική με $\uparrow G$, ενώ σε περίπτωση $\uparrow AD$ και πληθωρισμού το κράτος καταφεύγει σε συσταλτική πολιτική με $\downarrow G$

ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ

ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ *(Συνέχεια προηγούμενης διαφάνειας)*

Έστω Y_E το εισόδημα πλήρους απασχόλησης. Αν αντί Y_E η οικονομία παράγει προϊόν Y_1 έχουμε οικονομική ύφεση, η οποία επιζητεί διασταλτική πολιτική, άρα $\uparrow$ των κρατικών δαπανών. Το ποσό αυτό είναι ίσο με την απόσπαση aa' = αντιπληθωριστικό κενό.

Επομένως ονομάζεται αντιπληθωριστικό κενό, το ποσό που θα πρέπει να αυξηθούν οι δημόσιες δαπάνες για την επίτευξη ισορροπίας σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης

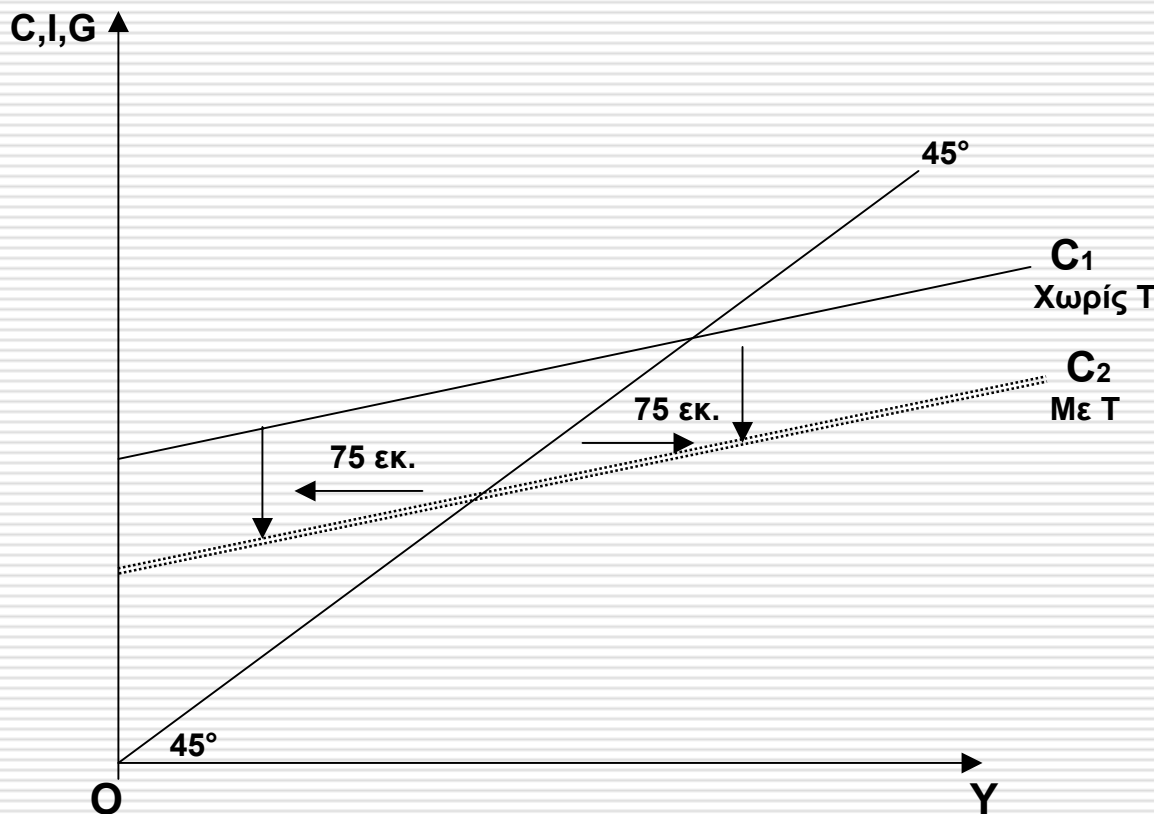
ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ *(Συνέχεια προηγούμενης διαφάνειας)*

Έστω ότι αντί για Y_E η οικονομία παράγει προϊόν Y_2 , μεγαλύτερο από τις δυνατότητες της. Αυτό σημαίνει ότι $AD > Y$ και $\uparrow$ των τιμών. Άρα πληθωριστικό κενό ββ'. Αυτό συνεπάγεται $\downarrow G$, έτσι ώστε μέσω του πολλαπλασιαστικού μηχανισμού, να επανέλθει η οικονομία στο σημείο E , που αντιστοιχεί στο Y_E .

Επομένως ονομάζεται πληθωριστικό κενό, το ποσό που θα πρέπει να μειωθούν οι δημόσιες δαπάνες, για να επιτευχθεί ισορροπία σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης.

Οι Φόροι και το Εισόδημα

Υποθέτουμε ότι όλα τα έσοδα του κράτους προέρχονται από φόρους εισοδήματος.

$$T \Leftrightarrow \downarrow Y_d \Leftrightarrow \downarrow AD$$

λόγω $\downarrow C$

Έστω π.χ. $T=100$ και $MPC=3/4$. Τότε έχουμε $\downarrow C$ κατά 75εκ. Λόγω

πολλαπλασιαστή $k = \frac{1}{1-3/4} = 4$

$\Delta Y = 4 \times 100 = 400$. Στη προκειμένη περίπτωση όμως η συνολική δαπάνη $\downarrow$ κατά 75 και η μείωση του $Y = \Delta Y = 4 \times 75 = 300$

ΣΥΝΘΗΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Χωρίς την ύπαρξη κρατικού τομέα η ισορροπία επιτυγχάνεται όταν $S=I$. Όταν υπάρχει κρατικός τομέας έχουμε $S+T=I+G$. Άρα για να υπάρχει ισορροπία θα πρέπει οι διαρροές των S και T να αντισταθμίζονται από τις δαπάνες του κράτους και αυτών των επενδύσεων. Δεν ισχύουν όμως αυτόματα και από μόνες τους οι ισότητες $S=I$ και $T=G$

ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

A. Μέσο Ανταλλαγής

Το χρήμα ως μέσο ανταλλαγής πρέπει να ικανοποιεί τα παρακάτω:

A1. να είναι αποδεκτό από όλα τα μέλη της κοινωνίας

A2. να μην υπόκειται σε φθορά και αλλοίωση με την πάροδο του χρόνου

A3. να είναι εύκολο στη μεταφορά

B. Μονάδα Μέτρησης Αξίας

Γ. Μορφή Συσσώρευσης Οικονομικού Πλούτου

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να ταξινομηθούν ανάλογα με την ευκολία ρευστοποίησής τους. Η ταξινόμηση της ρευστοποίησης έχει ιδιαίτερη σημασία στον καθορισμό της προσφοράς χρήματος.

Τα ρευστά διαθέσιμα και οι καταθέσεις όψεως παρουσιάζουν μεγαλύτερη ρευστότητα. Οι καταθέσεις προθεσμίας και τα διάφορα αξιόγραφα που μεταβιβάζονται ελεύθερα στην κεφαλαιαγορά έχουν μικρότερη ρευστότητα.

Προσφορά Χρήματος = Κυκλοφορόντα Τραπεζογραμμάτια + Κέρματα (μετρητό χρήμα) + Καταθέσεις όψεως δηλ. επιταγές (λογιστικό Χρήμα) ή $M_1 + M_2 =$ Προσφορά Χρήματος

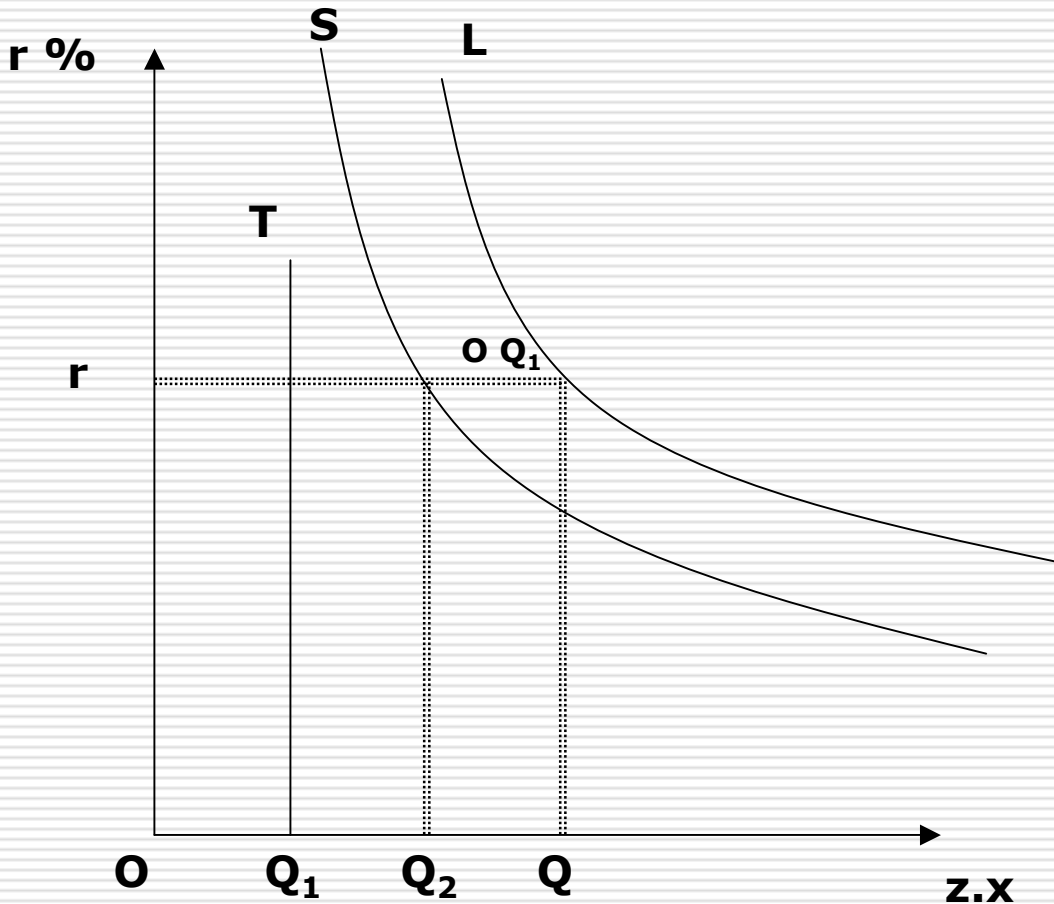
ΖΗΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τον J.M. Keynes τα άτομα και οι επιχειρήσεις παρακρατούν χρήμα για τους εξής λόγους, που αποτελούν τα βασικά κίνητρα της ζήτησης αυτού:

- Το κίνητρο των συναλλαγών (προσδιοριστικός παράγοντας αποτελεί το Εθνικό Εισόδημα)
- Το κίνητρο της πρόνοιας για το μέλλον (προσδιοριστικός παράγοντας αποτελεί το Εθνικό Εισόδημα)
- Το κίνητρο της κερδοσκοπίας (προσδιοριστικός παράγοντας αποτελεί το επιτόκιο ($\downarrow \uparrow i \Leftrightarrow \uparrow \downarrow z.x.$)

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

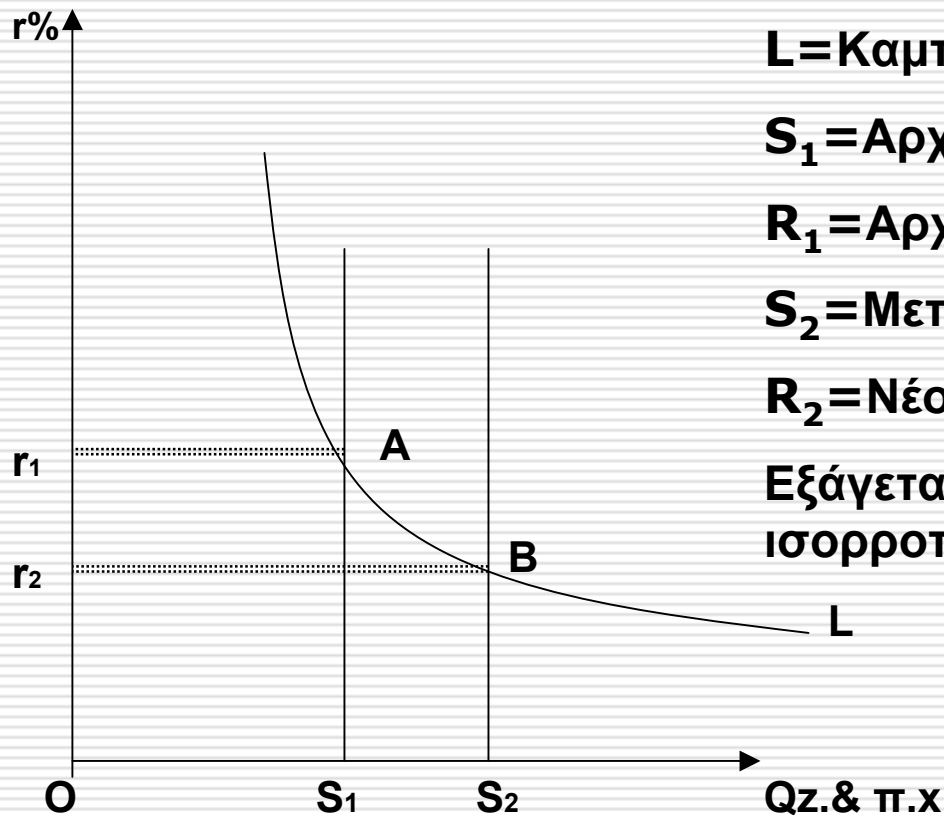

T = Ζ.Χ για συναλλαγές και πρόνοια (ανεξάρτητη από το r)

S = Καμπύλη Ζ.Χ. για κερδοσκοπία (αρνητική συσχέτιση Ζ.Χ και r)

L = Καμπύλη Συνολικής Ζήτησης Χρήματος

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

L = Καμπύλη Συνολικής Ζ.Χ.

S_1 = Αρχική Καμπύλη (ευθεία) Π.Χ

R_1 = Αρχικό Επιτόκιο Ισορροπίας

S_2 = Μετατοπιζόμενη Ευθεία Π

R_2 = Νέο Επιτόκιο Ισορροπίας

Εξάγεται: Αν $\uparrow \downarrow \eta \Pi.Χ. \Leftrightarrow \downarrow \uparrow r$
ισορροπίας

Η ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Η ποσοτική θεωρία του χρήματος στηρίζεται στη λεγόμενη εξίσωση των συναλλαγών, όπου:

$$M \cdot V = P \cdot Y \text{ όπου:}$$

M = η προσφορά χρήματος

V = η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος, δηλ. ο ρυθμός που μια χ.μ χρησιμοποιείται σε ένα χρόνο για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών

P = το γενικό επίπεδο των τιμών

Y = το πραγματικό Α.Ε.Π.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το ανώτατο όριο δημιουργίας πιστώσεων από το τραπεζικό σύστημα μπορεί να υπολογισθεί με τον ακόλουθο τύπο: $\Delta D = \frac{1}{P} \Delta C$ όπου:

ΔD = το σύνολο των πρόσθετων πιστώσεων του τραπεζικού συστήματος

ΔC = πλεονάζοντα διαθέσιμα των τραπεζών

P = λόγος ρευστότητας των τραπεζών

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ή ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΗΣ

Τραπεζικός πολλαπλασιαστής ονομάζεται το αντίστροφο του λόγου ρευστότητας των τραπεζών $\frac{1}{P}$ και δείχνει πόσες φορές θα αυξηθούν

οι πιστώσεις και κατά συνέπεια και το χρήμα, σε ένα σύστημα πολλών τραπεζών, όταν τα διαθέσιμα των τραπεζών αυξηθούν κατά μια χρηματική μονάδα.

Π.χ. έστω $\Delta C = 1.000$ και $p = 0,10$ τότε :

$$\Delta D = \frac{1}{0,10} \times 1.000 \Leftrightarrow \Delta D = 10 \times 1.000 = 10.000$$

Στο παράδειγμα μας λοιπόν ο τραπεζικός πολλαπλασιαστής είναι ίσος με 10

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΩΣ ΕΚΦΡΑΣΤΗΣ ΤΗΣ Ν.Π.

Η Κ.Τ. είναι υπεύθυνη για την ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία. Επίσης η Κ.Τ. είναι υπεύθυνη για την ομαλή λειτουργία και ασφάλεια του εθνικού ενίοτε Ευρωπαϊκού νομίσματος

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι Εμπορικές Τράπεζες αποτελούν το δίαυλο μέσω του οποίου η Κεντρική Τράπεζα πραγματοποιεί τη Νομισματική πολιτική. Επίσης αυτές αποτελούν το μέσο, που βοηθά την αναπτυξιακή διαδικασία μιας οικονομίας

ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Είναι εκείνα που επιτρέπουν στην πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας(Κ.Τ.) να επιτελέσει τους στόχους της μέσω επηρεασμού της Προσφοράς Χρήματος. Τα βασικότερα από αυτά είναι τα εξής:

- Μεταβολή του προεξοφλητικού επιτοκίου
- Η Πολιτική της ανοικτής αγοράς
- Η Μεταβολή του λόγου των ρευστών διαθεσίμων των τραπεζών
- Μεταβολή των υποχρεωτικών καταθέσεων
- Η Μεταβολή του δημοσίου χρέους
- Ο Καθορισμός ανώτατου ορίου Χρηματοδοτήσεων

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Στην περίπτωση αυτή η Π.Χ. μεταβάλλεται μέσω των πράξεων αγοραπωλησίας ομολογιών μεταξύ της Κ.Τ. και των Ε.Τ. Έτσι όταν η Κ.Τ. επιθυμεί αύξηση της Π.Χ., αγοράζει ομολογίες από τα χαρτοφυλάκια των Ε.Τ. Το χρήμα που καταλήγει στις Ε.Τ., αυτές αποφασίζουν να το διαθέσουν για παροχή δανείων προς το κοινό και επιχειρήσεις, πράγμα που βοηθά την αναπτυξιακή διαδικασία της οικονομίας

ΤΟ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΤΙΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ

Αν επιθυμία της Κ.Τ. είναι αύξηση της Προσφοράς Χρήματος τότε μειώνει το προεξοφλητικό επιτόκιο, όταν οι Εμπορικές Τράπεζες στρέφονται σε αυτήν, προκειμένου να αναπληρώσουν τυχόν μειώσεις του επιπέδου καταθέσεων που εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους.

ΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

Αν η επιθυμία των Νομισματικών Αρχών είναι η $\uparrow$ της Π.Χ., τότε η Κ.Τ. αποφασίζει να μειώσει το ποσοστό των υποχρεωτικών διαθεσίμων και έτσι οι Ε.Τ. είναι σε θέση να διαθέτουν περισσότερο ρευστό προς δανειοδότηση

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Το φαινόμενο της συνεχούς ανόδου του γενικού επιπέδου των τιμών

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΥΦΕΣΗΣ Ή ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Καλείται το φαινόμενο της ύψωσης των τιμών, που συνοδεύεται από αύξηση της ανεργίας

ΣΥΜΠΙΕΣΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

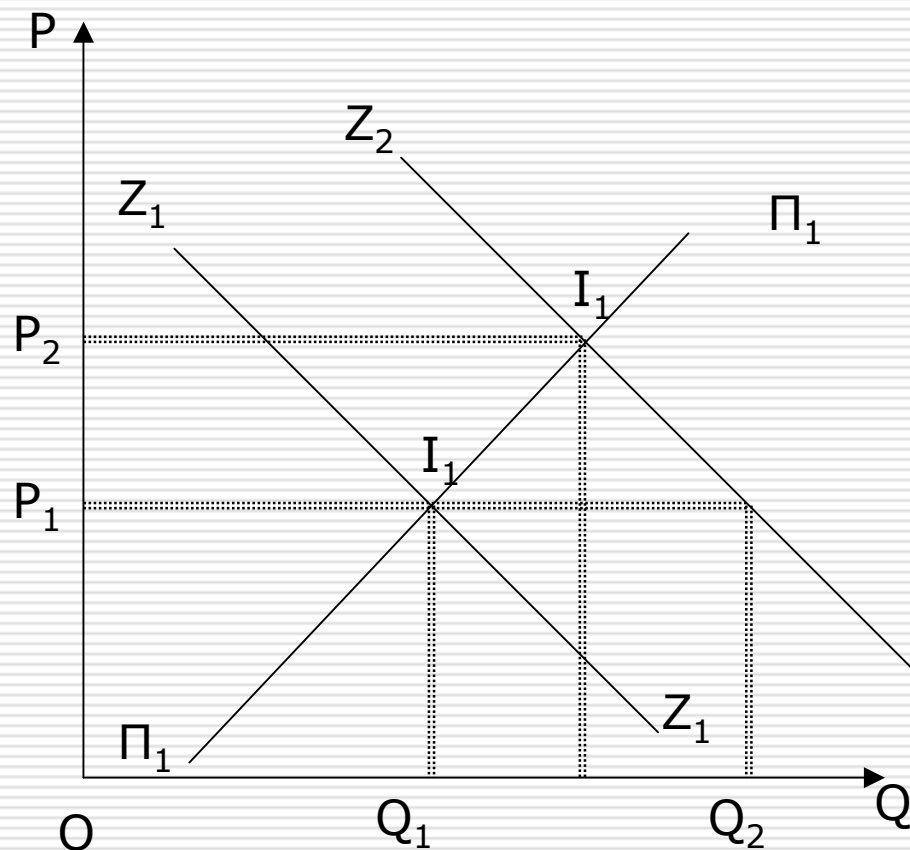
Η κατάσταση εκείνη κατά την οποία καθορίζονται ανώτερα όρια τιμών (τεχνητή συγκράτηση τιμών)

Σχήμα στην επόμενη διαφάνεια

ΣΥΜΠΙΕΣΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

I_1 = αρχικό σημείο ισορροπίας (P_1, Q_1) Ας υποθέσουμε ότι P_1 = ανώτατη τιμή επιβαλλόμενη με νόμο.

Z_2 = μετατοπιζόμενη Καμπύλη Ζήτησης. Ελεύθερα θα είχαμε το Νέο σημείο ισορροπίας στο σημείο I_2 . Τώρα η τιμή δεν μπορεί να υπερβεί την P_1 . Συνέπεια αυτού είναι η δημιουργία ελλείμματος $= Q_1 - Q_2$. Το έλλειμμα αυτό αποτελεί πίεση για ύψωση της τιμής στο P_2 . Άρα έχουμε πληθωριστική κατάσταση, που εκφράζεται με την αδυναμία ικανοποίησης των επιθυμιών των καταναλωτών.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Για την ερμηνεία των μεταβολών του γενικού επιπέδου των τιμών έχουν διατυπωθεί πολλές θεωρίες. Οι πιο γνωστές είναι:

- ✓ Η θεωρία για τον πληθωρισμό Ζήτησης και
- ✓ Η θεωρία για τον πληθωρισμό Κόστους

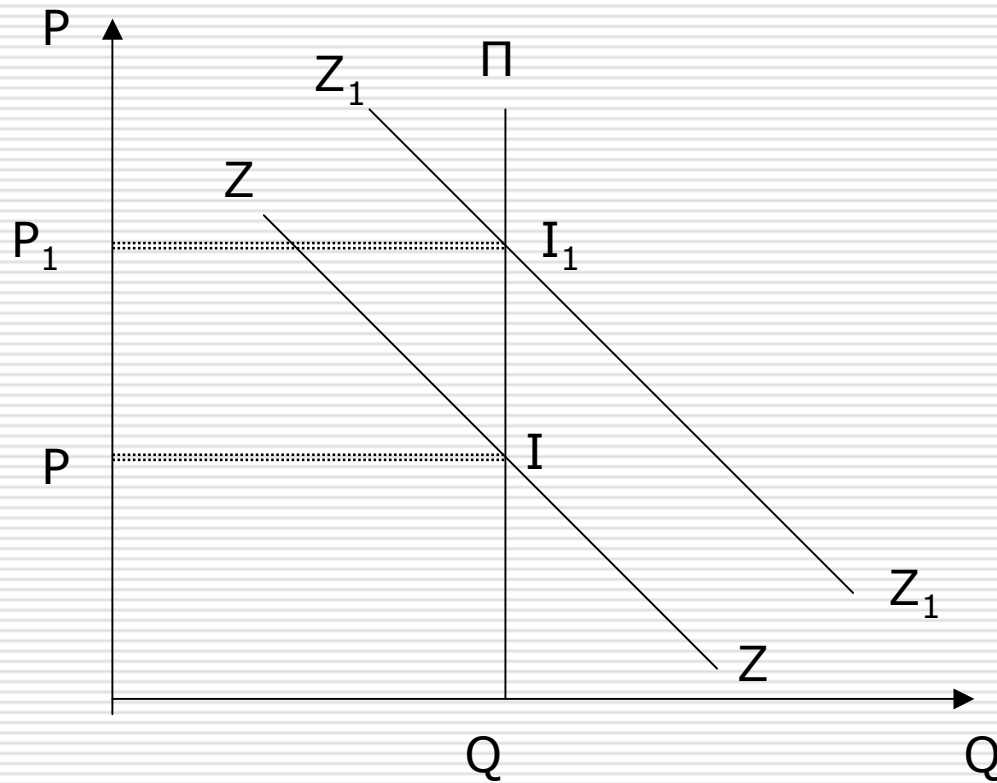
ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Όταν το επίπεδο τιμών υψώνεται συνεχώς λόγω αύξησης της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες, τότε έχουμε πληθωρισμό ζήτησης. Φυσιολογικά αν υπήρχαν υποαπασχόλητοι παραγωγικοί συντελεστές εκτός της $\uparrow$ των P θα είχαμε και $\uparrow Q$. Σε επίπεδο όμως πλήρους απασχόλησης κάθε $\uparrow$ της ζήτησης θα $\Rightarrow$ μόνο $\uparrow P$, λόγω πλήρους ανελαστικότητας της καμπύλης Προσφοράς.

Συνεπώς $\uparrow ZZ$ στη θέση $Z_1Z_1 \Rightarrow \uparrow$ από P σε P_1 , ενώ Q =σταθερά. Ασφαλώς η αυξημένη Ζήτηση, που προκάλεσε την ύψωση της τιμής, δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί από αδυναμία αύξησης του προϊόντος. (βλέπε επόμενη διαφάνεια)

Πληθωρισμός Ζήτησης

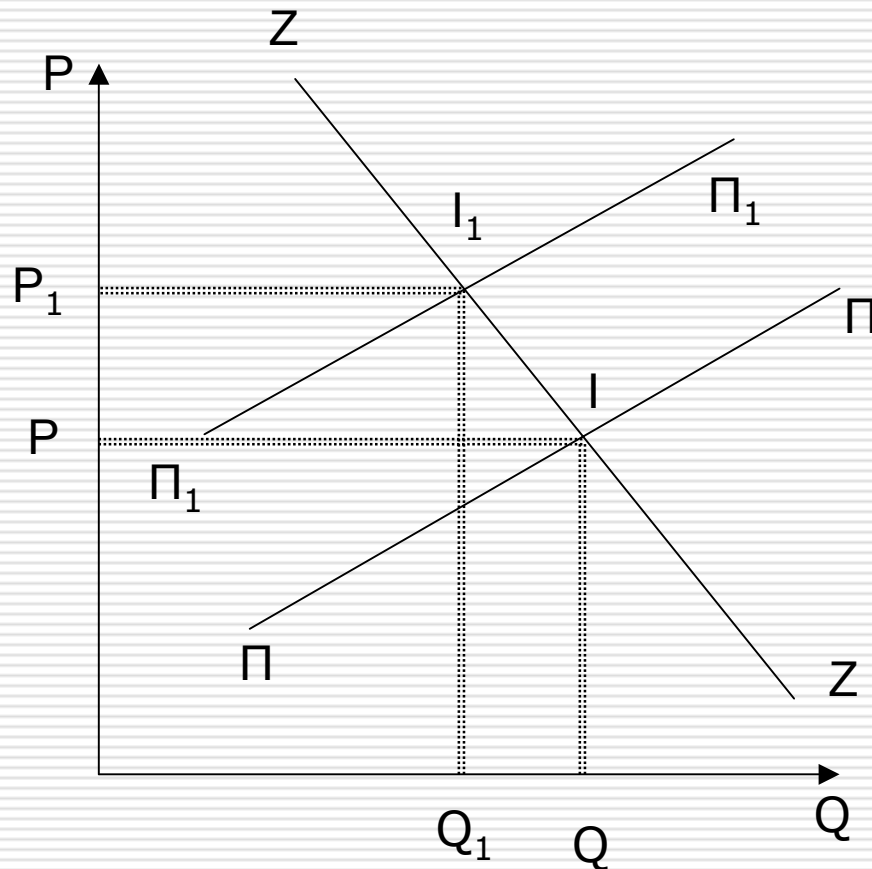

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Η θεωρία του πληθωρισμού κόστους βασίζεται: α) στην ύπαρξη ολιγοπωλίων στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών και β) στην ύπαρξη ισχυρών εργατικών σωματείων στην αγορά εργασίας

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ (συνέχεια)

*Οι ολιγοπωλιακές αγορές χαρακτηρίζονται από σχετική σταθερότητα τιμών, οι οποίες μεταβάλλονται κατά διαστήματα, ανάλογα με τις μεταβολές στο κόστος παραγωγής

*Τα εργατικά σωματεία είναι επαγγελματικές εργατικές ενώσεις, οι οποίες έχουν ως βασικό αντικειμενικό σκοπό τη βελτίωση της οικονομικής θέσης των μελών τους

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ (συνέχεια)

Το προηγούμενο σχήμα δείχνει πως όταν αυξάνεται το Κόστος Παραγωγής προκαλεί μετατόπιση προς τα πάνω της ΠΠ στη θέση $\Pi_1\Pi_1$ (P_1 και Q_1 είναι αντίστοιχα η τιμή και προσφερόμενη ποσότητα)

Όταν αυξάνεται η P τα εργατικά σωματεία θα ζητήσουν αύξηση εργατικού μισθού μεγαλύτερου της αύξησης παραγωγικότητας και κατά συνέπεια αύξηση Κόστους παραγωγής λόγω αύξησης μισθών. Λόγω ολιγοπωλίου οι επιχ/σεις θα μεταφέρουν την αύξηση του κόστους, στους καταναλωτές με αύξηση των προϊόντων.

Επιπρόσθετα αύξηση μισθών μεγαλύτερη της αύξησης παραγωγής επιφέρει αύξηση ανεργίας καθ' ότι μισθός μεγαλύτερος από την αξία του οριακού προϊόντος επιφέρει απολύσεις.

Άρα αύξηση μισθών κα Ανεργίας συνυπάρχουν.

Τέλος αύξηση P επιφέρει μείωση πραγματικής αξίας της ποσότητας χρήματος και κατά συνέπεια αύξηση επιτοκίου και μείωση δαπανών για επενδύσεις οι οποίες θα οδηγήσουν σε περαιτέρω αύξηση της ανεργίας.

Έρπων πληθωρισμός: Είναι ο πληθωρισμός μικρής έντασης. Κατά πολλούς ο έρπων πληθωρισμός έχει θετική επίδραση στην παραγωγική διαδικασία λόγω του ότι ενθαρρύνει τις επενδύσεις, λόγω των αναμενόμενων κερδών, αφού η $\uparrow P$ των αγαθών προηγείται της $\uparrow$ των P των συντελεστών παραγωγής

Καλπάζων πληθωρισμός ή υπερπληθωρισμός:

Επιφέρει συνεχή και μεγάλη πτώση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος. Δεν είναι συνηθισμένο φαινόμενο και εμφανίζεται κυρίως σε ανώμαλες οικονομικές καταστάσεις

Προβλήματα Πληθωρισμού

- ❑ Αναδιανομή των εισοδημάτων κα του πλούτου (άτομα με σταθερό χρηματικό εισόδημα και σταθερές πληρωμές δέχονται μεγαλύτερες μειώσεις του πραγματικού τους εισοδήματος)
- ❑ Εξασθένηση του Ισοζυγίου των πληρωμών
- ❑ Όχι άριστη κατανομή των συντελεστών παραγωγής (μη κατάλληλες επενδύσεις)
- ❑ Δημιουργία προϋποθέσεων για τον υπερπληθωρισμό (με την δημιουργία αρνητικού ψυχολογικού κλίματος)

Μέτρα αντιπληθωριστικής πολιτικής Π.Ζήτησης

Αν η ενεργώς Ζήτηση είναι πάνω του 100%, τότε συγκράτηση των $P \Rightarrow$ Περιορισμός στην ενεργό ζήτηση. Αυτό θα συμβεί με μέσα δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής. Η περιοριστική δημοσιονομική πολιτική συμπεριλαμβάνει την μείωση των δημοσίων δαπανών και την αύξηση της φορολογίας. Η δε περιοριστική νομισματική πολιτική περιλαμβάνει την μείωση της προσφοράς χρήματος

Μέτρα αντιπληθωριστικής πολιτικής πληθ. κόστους

- Αύξηση των ανταγωνιστικών συνθηκών παραγωγής και εργασίας (π.χ εξάλειψη των ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών συνθηκών)
- Φορολογικές ελαφρύνσεις στην τιμολόγηση των αγαθών
- Φορολογικές ελαφρύνσεις του κόστους εργασίας
- Πολιτικές αυξήσεις της παραγωγικότητας Κεφαλαίου & Εργασίας
- Πολιτικές αύξησης κινητικότητας εργασίας
- Πολιτικές προώθησης βελτίωσης τεχνολογίας με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής

Αντεπιχειρήματα για άμεσους ελέγχους τιμών

- Οι έλεγχοι είναι αντίθετοι με τα κριτήρια της ελεύθερης αγοράς
- Επιφέρουν άνοδο της ανεργίας, λόγω έλλειψης κινήτρων για επενδύσεις
- Τα συστήματα ελέγχου είναι γραφειοκρατικά
- Δημιουργία παράνομης κερδοσκοπίας «Μαύρης Αγοράς»
- Αποφυγή ελέγχου από τους ενδιάμεσους, π.χ οι επιχειρηματίες αυξάνουν το κέρδος σε βάρος της ποιότητας

ΑΝΕΡΓΙΑ μετριέται ως ο αριθμός των ενηλίκων ατόμων που:

- Είναι σε θέση να εργασθούν
- Είναι πρόθυμοι να μπουν στην αγορά εργασίας
- Έχουν καταγραφεί ως άνεργοι
- Ταυτόχρονα λαμβάνουν επιδόματα ανεργίας

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ: Είναι το σύνολο των ατόμων που εργάζονται και αυτών που ψάχνουν για απασχόληση

Το ποσοστό ανεργίας υπολογίζεται αλγεβρικά ως εξής:

$$u = \left(\frac{U}{L}\right) \times 100$$

Όπου :

u = ποσοστό ανεργίας

U = οι άνεργοι

L = η εργατική δύναμη

ΕΙΔΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Από την ανάλυση της δομής της σύγχρονης αγοράς εργασίας προκύπτουν οι παρακάτω μορφές ανεργίας:

- A) Ανεργία τριβής
- B) Διαρθρωτική ανεργία
- Γ) Κυκλική ανεργία
- Δ) Συγκαλυμμένη ανεργία

ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΡΙΒΗΣ

Χαρακτηρίζεται ως βραχυχρόνια και είναι το ελάχιστο επίπεδο ανεργίας σε μια οικονομία. Ακόμη και στην ακμή του οικονομικού κύκλου θα υπάρχουν άτομα που θα επιθυμούν να βρίσκονται εκτός εργασίας. Τέλος κάποιες επιχειρήσεις πάντα θα κλείνουν, ενώ κάποιες άλλες θα επεκτείνονται. Π.χ. εδώ ανήκουν οι Φοιτητές που υπολογίζουν να εργαστούν μέρος μόνο του χρόνου, ή άτομα που εργάζονται μόνο σε περιόδους αιχμής της οικονομικής δραστηριότητας.

ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Είναι αποτέλεσμα αλλαγών στην διάρθρωση της ζήτησης. Καθώς οι προτιμήσεις των καταναλωτών αλλάζουν, παρασύρουν και την πλευρά της παραγωγής, με αποτέλεσμα κάποιοι κλάδοι να φθίνουν και κάποιοι άλλοι να αναπτύσσονται ραγδαία. Η φθίνουσα πορεία των πρώτων συνεπάγεται ανεργία. Δεν συνεπάγεται όμως αυτό απαραίτητα απορρόφηση από τους άλλους κλάδους, ίσως γιατί τα άνεργα άτομα δεν έχουν τα αναβαθμισμένα προσόντα για να ανταποκριθούν στην πρόκληση των αλλαγών. Λύση εν προκειμένω αποτελεί η επανεκπαίδευση των ανέργων ατόμων στις νέες τεχνολογίες

ΚΥΚΛΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Είναι αποτέλεσμα των κυκλικών διακυμάνσεων. Εμφανίζεται στην φάση της ύφεσης και ανεπαρκούς ζήτησης στην οικονομία. Αυτό συνεπάγεται ↓ παραγωγικών συντελεστών $\Rightarrow$ ↓ Εργασίας.

*Όταν η Κυκλική Ανεργία > Ανεργία Τριβής ή Διάρθρωσης τότε το πρόβλημα της ανεργίας στο σύνολό του παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις. Λύση: αποτελεί η παρέμβαση των οικονομικών αρχών, μέσω επεκτατικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής με στόχο την ενθάρρυνση της συνολικής ζήτησης, της αύξησης του εισοδήματος και της απασχόλησης.

ΣΥΓΚΑΛΥΜΜΕΝΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Αυτή η μορφή ανεργίας αναφέρεται σε υποαπασχολούμενα άτομα. Εμφανίζεται κυρίως στη γεωργία, όπου τα άτομα μιας αγροτικής οικογένειας απασχολούνται σε μια μικρή γεωργική εκμετάλλευση παράγοντας ένα οριακό προϊόν που δεν είναι ικανό για την επιβίωσή τους. Χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης ανεργίας είναι η χαμηλή παραγωγικότητα. Χαρακτηριστική περίπτωση των υποανάπτυκτων χωρών

ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

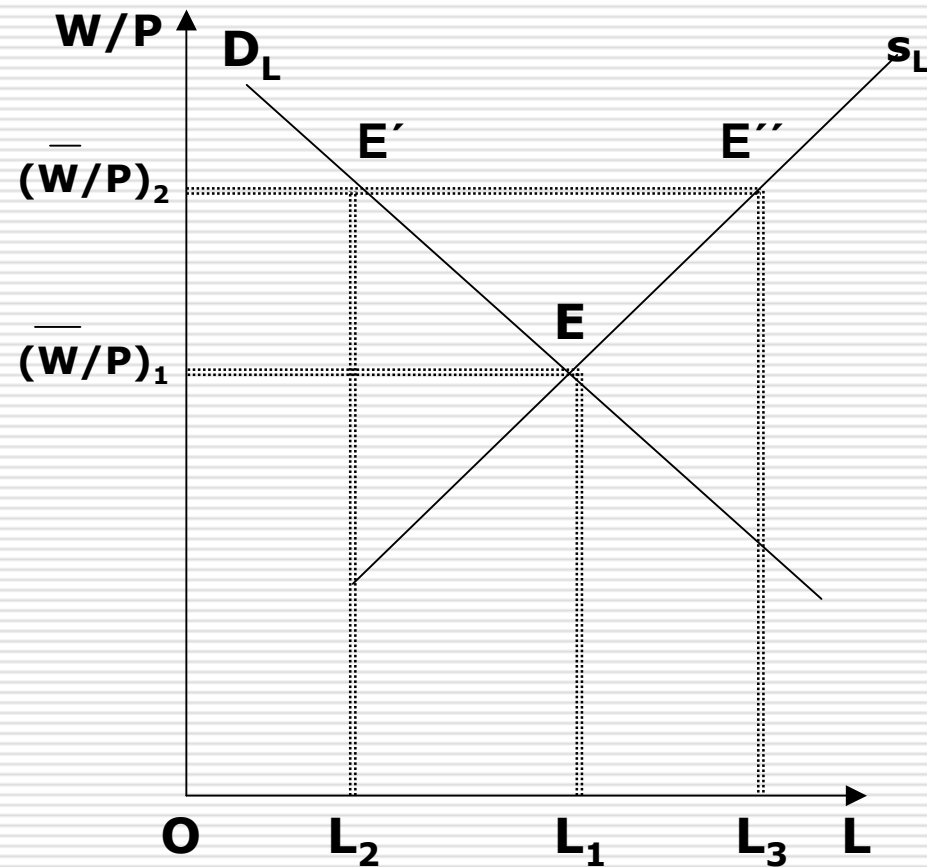

Αυτή περιλαμβάνει τα οικονομούντα άτομα που επιθυμούν να προσφέρουν εργασία (εργατικό κεφάλαιο υπό μορφή εργατωρών) και τις επιχ/σεις από την άλλη μεριά που ζητούν εργατικά χέρια.

Η Π. Εργασίας είναι συνάρτηση του πραγματικού μισθού, που αποτελεί το κίνητρο για τα οικονομούντα άτομα

Η Ζ. Εργασίας είναι αρνητική συνάρτηση του πραγματικού μισθού, αφού αυτός αποτελεί το κύριο συστατικό του κόστους παραγωγής

ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ (ΣΧΗΜΑ)

Η αγορά εργασίας ισορροπεί στο E όπου $S_L = D_L$. Πάνω από το E υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας με αποτέλεσμα να έχουμε μείωση μισθών και επαναφορά της αρχικής κατάστασης ισορροπίας.

Αντίθετα κάτω από το E παρατηρείται υπερβάλλουσα ζήτηση εργασίας, με αποτέλεσμα οι μισθοί να αυξάνονται και να επανέρχεται πάλι η αρχική κατάσταση ισορροπίας.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ *(συνέχεια προηγούμενης διαφάνειας)*

Άρα σύμφωνα με την κλασική προσέγγιση δεν παρατηρείται ανεργία στο σύστημα λόγω ευκαμψίας των μισθών, οπότε αυτοί επαναφέρουν το σύστημα στην κατάσταση ισορροπίας (πλήρη απασχόληση) Για να εμφανισθεί ανεργία πρέπει οι μισθοί να χαρακτηρίζονται από ακαμψία, ιδιαίτερα προς τα επάνω. Έτσι σε συνθήκες αύξησης Προσφοράς Εργασίας και ενώ οι μισθοί δεν επιτρέπεται να μειωθούν (π.χ. λόγω παρουσίας συμβάσεων εργασίας), η αγορά εργασίας δεν θα εκκαθαρίσει και θα εμφανισθεί επιμονή ανεργίας.

ΟΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

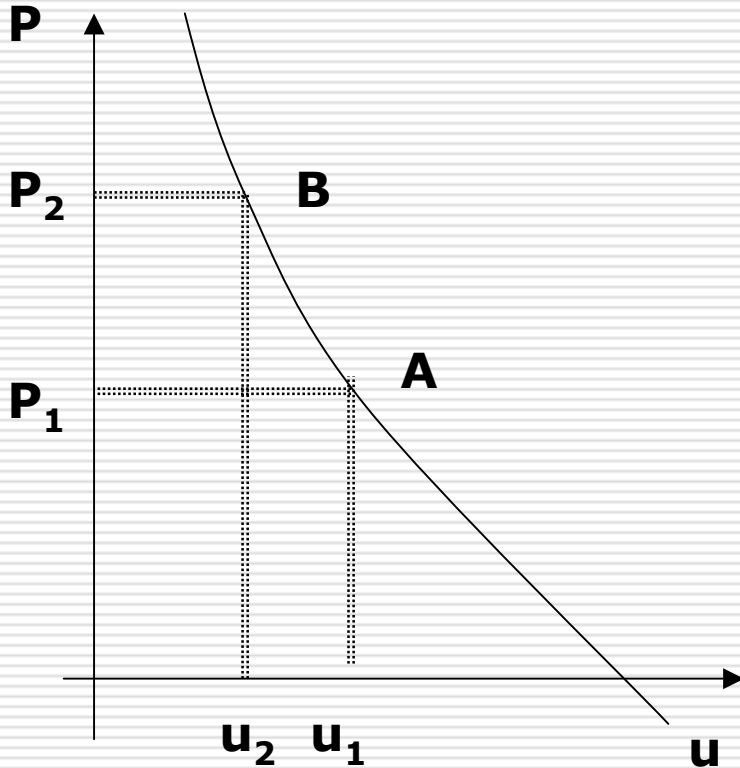

Η ανεργία επιφέρει:

- ❑ Μείωση Παραγωγής και παράλληλη μείωση του Εισοδήματος. *Σχέση ΟΚΥΝ=αναφέρει ότι για κάθε ποσοστιαία μονάδα αύξησης της ανεργίας, το εισόδημα μειώνεται κατά 3 ή έστω 2 ποσοστιαίες μονάδες
- ❑ Απαξίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου της οικονομίας
- ❑ Εμπλοκή των ανέργων ατόμων για βιοποριστικούς λόγους σε παράνομες δραστηριότητες (π.χ. εγκληματικότητα)

Η ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS

Η καμπύλη **Phillips** απεικονίζει την αντίστροφη σχέση μεταξύ ανεργίας και πληθωρισμού. Η καμπύλη χρησιμοποιήθηκε από τον Άγγλο οικονομολόγο **Phillips** σε μελέτη για τους μισθούς στην Βρετανική Οικονομία στην περίοδο **1861-1957**. Τα σημεία B και A αντανakλούν διασταλτική οικονομική (πληθωριστική) πολιτική και πολιτική ύφεσης αντιστοίχως

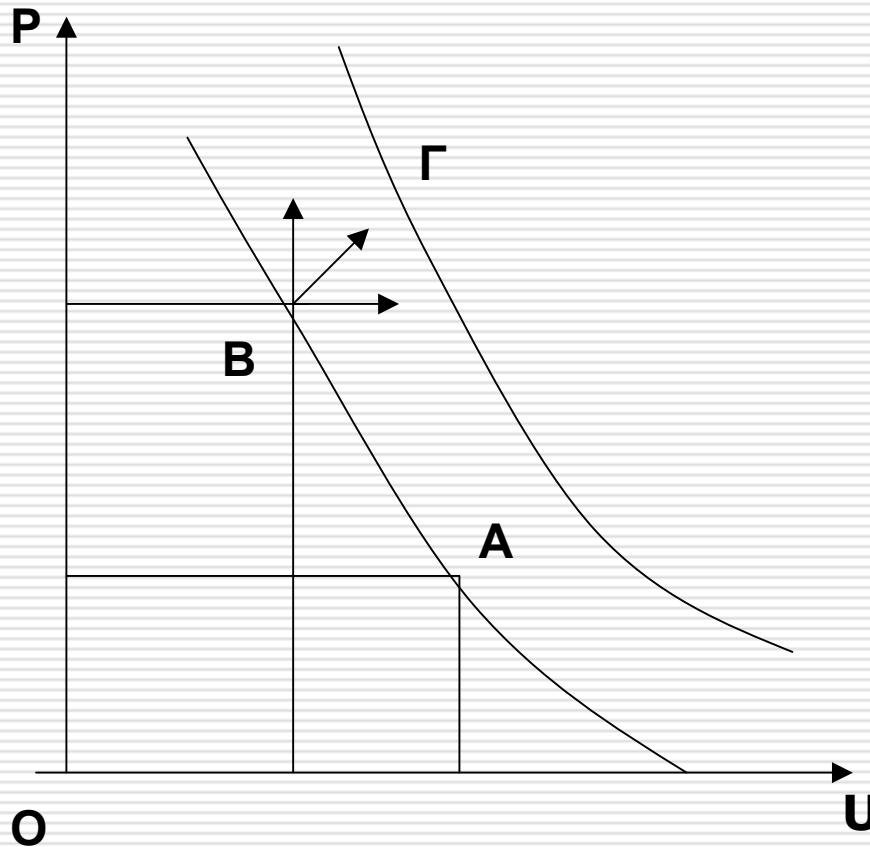
Η ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS *(συνέχεια)*

Μέχρι τέλος της δεκαετίας του 1960 η αρνητική σχέση P και u λειτουργούσε αρκετά ικανοποιητικά. Από την δεκαετία του 1970 και μετά παρατηρήθηκαν θετικές σχέσεις μεταξύ τους (στασιμοπληθωρισμός).

Σύμφωνα με τους οικονομολόγους Friedman και Phelps, δεν λάμβανε η καμπύλη Phillips υπόψη της το ρόλο των αυξημένων τιμών, οι οποίες τροφοδοτούνται από την συνεχή και απότομη άνοδο των διεθνών τιμών του πετρελαίου και του μηχανισμού σχηματισμού των προσδοκιών για τον πληθωρισμό

ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΜΠΥΛΗ Phillips

Έστω λοιπόν ότι η οικονομία ξεκινά από το σημείο A της Καμπύλης Phillips. Οι νομισματικές αρχές πιστεύουν ότι η ανεργία είναι σε απαράδεκτα υψηλά επίπεδα στο σημείο αυτό και εφαρμόζουν επεκτατική Ν.Π. για να την μειώσουν. Έτσι η οικονομία στη βραχυχρόνια περίοδο μετατοπίζεται από το A στο B, στο οποίο αυτή παρουσιάζει μειωμένη ανεργία και αυξημένο πληθωρισμό.

ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΚΑΜΠΥΛΗ Phillips (συνέχεια σχήματος)

Τα οικονομούντα άτομα αντιλαμβάνονται μετά από κάποιο χρόνο τη μείωση της αγοραστικής δύναμης των ονομαστικών τους μισθών και προβαίνουν σε διεκδικήσεις αύξησης τιμών, γεγονός που αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση του αναμενόμενου πληθωρισμού, αλλά και της ανεργίας λόγω αύξησης του κόστους των επιχ/σεων και της συνεπαγόμενης αύξησης των απολύσεων. Το αποτέλεσμα είναι η οικονομία να μετατοπίζεται στο σημείο Γ, που δεν δείχνει μια θετική σχέση ανάμεσα στον πληθωρισμό και την ανεργία, αλλά σε μια άλλη καμπύλη Phillips, που απλώς έχει μετατοπισθεί προς τα δεξιά.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

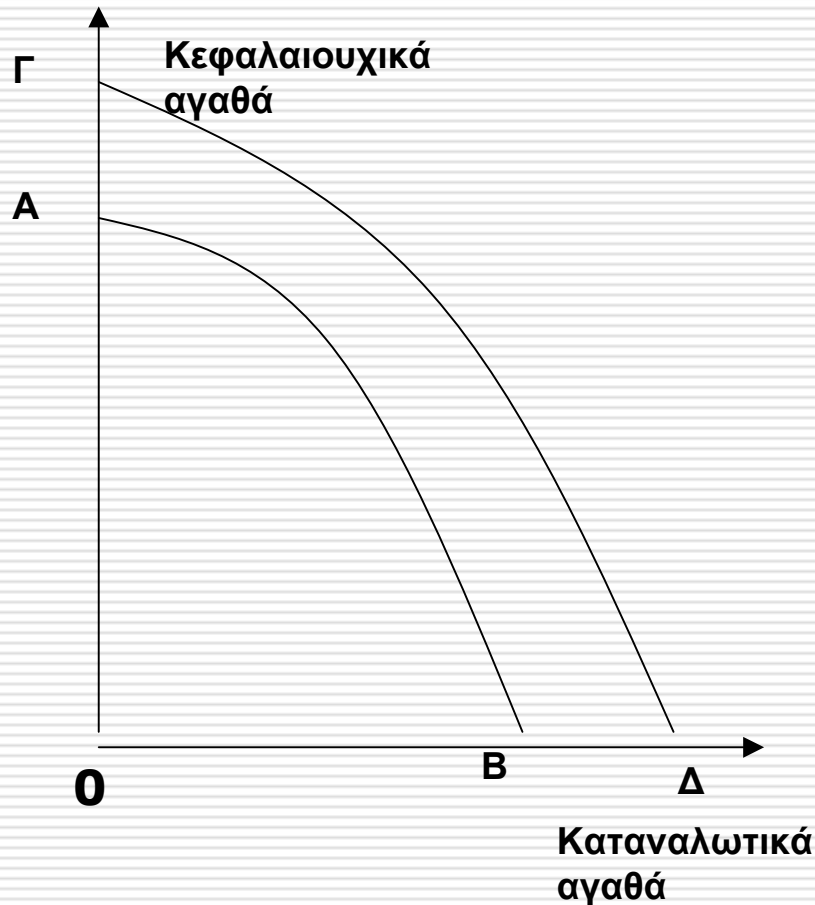
Οικονομική Ανάπτυξη είναι η αύξηση του κατά κεφαλή πραγματικού εθνικού εισοδήματος

Αποτελεί οικονομική ανάπτυξη μια αύξηση του Α.Ε.Π εξαιτίας μιας αύξησης της παραγωγικής δυναμικότητας της οικονομίας.

Δεν αποτελεί οικονομική ανάπτυξη:

1. Μια αύξηση του Α.Ε.Π, εξαιτίας καλύτερης αξιοποίησης των παραγωγικών πόρων π.χ. μείωση της ανεργίας.
2. Μια αύξηση αναλογίας του εργατικού δυναμικού ως προς το σύνολο του πληθυσμού.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (συνέχεια)

Η AB είναι η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων

Η μετατόπιση της AB στη θέση ΓΔ αποτελεί οικονομική ανάπτυξη γιατί οφείλεται:

A) σε αύξηση εργατικού δυναμικού

B) σε αύξηση αποθέματος κεφαλαίου

Γ) σε αύξηση τεχνολογικής προόδου

Ποσοτικός υπολογισμός ρυθμού ανάπτυξης Α.Ε.Π

$T = A(1+r)^n$ όπου:

T = η τιμή του μεγέθους στο τέλος της περιόδου

A = η τιμή του μεγέθους στην αρχή της περιόδου

n = ο αριθμός των ετών της περιόδου

r = το μέσο ετήσιο ποσοστό μεταβολής που θέλουμε να υπολογίσουμε

Προσδιοριστικοί παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης

A. Το εργατικό δυναμικό

- Αύξηση πληθυσμού (εργατοώρες, εργατικά χέρια)
- Καλύτερη ποιότητα εργατικού δυναμικού

B. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (η αναφορά γίνεται στη σημασία που έχει η διάρθρωση των επενδύσεων)

Γ. Τεχνογνωσία (η τεχνολογική εξέλιξη αναφέρεται σε μια μεγάλη ποικιλία από βελτιώσεις και τεχνολογικές ανακαλύψεις π.χ νέες εφευρέσεις, νέες μορφές επιχ/σιακής οργάνωσης κλπ.)

Δ. Ανακατανομή των Παραγωγικών Πόρων (Τομείς χαμηλής ή υψηλής παραγωγικότητας)